

De appellatione.

- Appellatio definitur* *Provocatio ab inferiore ad superiorem iudicem a victo legitime facta, ut illius nulla vel iniusta sententia, per hunc ad aequitatem revocetur.*
- Appellatio seu provocatio est:* Novum certamen a victo in iudicio vel extra victori indictum in quo comprehenditur appellatio iudicialis et extraiudicialis.
- Appellatio iudicialis est* Quae contra actum iudicalem, ut contra sententiam definitivam vel interlocutoriam admittitur.
- Appellatio extraiudicialis est* Quae contra actum vel decretum extraiudiciale admittitur.
- Appellatio definitiva* Conceditur omnibus qui directe vel indirecte per primam sententiam gravati fuerunt, etiamsi gravamen non sit praesens, sed iuste in futurum timendum.
- Recte appellat principalis actor, eius procurator,* Negotiorum gestor et omnis cuius interest.
- Appellatio a sententia interlocutoria ex iure Canonico veteri datur* A qualibet etiam simplici iudicis interlocutione.
- A iure novissimo Concilii Tridentini appellatio a sententia interlocutoria datur tantum* Quando sententia interlocutoria habet vim definitivam, aut magnum affert gravamen per sententiam definitivam irreparabile, quod a Tridentinis patribus sapientissime cautum fuit ne sub vanae appellationis specie lites diutius protraherentur.
- Appellatio a sententia definitiva valde differt ab appellatione interlocutoria.* Nam appellatio a definitiva iurisdictionem iudicis inferioris suspendit; sententia definitiva non potest a iudice eam ferente corrigi, sed corrigi ab eo potest sententia interlocutoria; et denique appellans a definitiva novis uti probationibus et novas adducere causas, appellans ab interlocutoria, neque novas potest adducere causas, neque novis probationibus uti.
- Cum in definitione appellationis dicitur ab inferiore ad superiorem iudicem,* Inferior dicitur iudex a quo, et superior iudex ad quem.
- Appellatio fieri non potest ad minorem, vel parem;* Quia id foret contra substantiam appellationis.

Non intermisso medio de inferiore ad proximum superiorem, ut a praelato subiecto Episcopo ad Episcopum, ab Episcopo ad Metropolitanum et deinde ad Primatem, ac Summum Pontificem; secus vero facta appellatio posset per exceptionem infirmari.

Quia praeter summam eius iure divino in omnibus ecclesiasticis rebus potestatem, habet concurrentem cum omnibus iudicibus iurisdictionem.

Quia Summus Pontifex non habet in terris superiorem.

Quia civilis magistratus non est ecclesiastico iudici in iurisdictione superior.

Quia Christus dedit Petro et Apostolis liberum iudicandi, ligandi et solvendi potestatem, minime civilibus potestatibus subiectam; magistratus civilis non habet potestatem iudicandi de rebus spiritualibus et iurisdictionem super iudices ecclesiasticos non habet. Sacri Canones ac specialiter Bulla *Coenae*, et Syllabus Pii Papae IX, appellationes ab *abusu* gravissime damnant, et innumerabilia sunt mala ab appellationibus ab *abusu* in Ecclesiam et societatem invecta.

Ab eo contra quem directe vel indirecte lata est sententia vel decretum.

In sententia definitiva, et in interlocutoria habente vim definitivam si fiat statim coram iudice pro tribunali sedente, dicendo ex. gr. *appello*, vel *provoco ad superiorem* aut alio modo aequivalenti.

Qui exprimat nomen appellantis et illius contra quem appellatur, et sententiam a qua appellatur.

Sufficit si appellans dicat se gravatum vel sententiam esse iniustam.

Appellatio regulariter fieri debet gradatim, scilicet:

Valida est appellatio ab inferioribus iudicibus ad Summum Pontificem et iam omissis mediis, si ipse appellationem recipiat,

A sententia Summi Pontificis non datur appellatio,

A sententia iudicis ecclesiastici non datur appellatio ad civilem magistratum,

Nequeunt admitti appellationes ab *abusu*, quibus sub praetextu excessus sive abusus potestatis ecclesiasticae praetendunt Iansenistae licitum esse appellare a sententia iudicis ecclesiastici ad laicum magistratum:

Appellatio proponenda est a victo, scilicet:

Appellatio proponenda est viva voce

Post intervallum requiritur, ad effectum appellationis libellus,

Appellans non tenetur exprimere appellationis causam;

- Appellans tenetur tantum Causam exponere et probare coram iudice appellationis.
- In sententiis interlocutoriis Requiritur scriptura, sive libellus, et expositio causae appellationis.
- Forma in appellatione servanda respicit potissimum *Terminos fatales*, vel ut dici solet, *fatalia* appellationis.
- Termini appellationis vel fatalia sunt quatuor nempe: Terminus ad interponendam appellationem, terminus ad petendos apostolos, terminus ad introducendam appellationem et terminus ad prosequendam finiendamque appellationem.
- Primus terminus ad interponendam appellationem durat Ad decem dies qui ex Iure Canonico computantur a die qua appellans sciverit, sententiam vel decretum fuisse pronunciatum, tam in iudiciali quam extraiudiciali appellatione.
- Appellationis interpositio fieri debet Coram iudice *a quo*, qui sententiam aut decretum emisit.
- Si appellans iudicis *a quo* copiam habere nequeat, Coram bonis et honestis viris valide appellat.
- Secundus terminus ad petendos apostolos durat Ad triginta dies, qui a die interpositae appellationis computantur.
- Iudex *a quo* Potest terminum, ad apostolos petendos, restringere.
- Apostoli dicuntur dimisorii libelli sive literae Quibus iudex *a quo* iudici *ad quem* testatur appellationem fuisse coram se interpositam, et simul de appellatione suam emittit iudicium dando apostolos *dimissoriales* quando causam appellationis iudicat probabilem; quando, causam appellationis iudicat frivolam atque frustratoriam, dando apostolos *refutarios*; *reverentiales*, quando appellationi defert non ex natura causae, sed ob reverentiam debitam superiori iudici *ad quem*.
- Apostoli *testimoniales* Dantur a notario vel a viris honestis coram quibus appellatum fuit. Infra dictum terminum sunt apostoli, *instanter et saepius* petendi secus appellationi renunciatum censetur.
- Tertius terminus ad introducendam appellationem, Non est in Decretalibus definitus; ideo ex arbitrio iudicis *a quo* dependet, qui debet brevius vel longius assignare temporis spatium, secundum locorum distantiam ac personarum et negotiorum qualitatem.

Moribus hodiernis et consuetudine durat ad annum ab interposita appellatione, ubi brevius spatium non sit per iudicem definitum.

Si appellans intra annum causam iudici *ad quem* non committat, id est, non exhibeat apostolos, non instet, ut appellatio recipiatur, ut oportuna fiat citatio, inhibitio etc.

Durat ad annum, et ex causa ad biennium.

Potest prorogare, si duret. Hoc demum elapso termino, ita appellantis negligentia punitur, ut appellatio maneat deserta et sit appellata sententia executioni mandanda.

Ut nulla vel iniusta sententia revocetur; est enim necessarium defensionis medium.

Quia quod nullam est, nullos potest producere effectus, et ita habenda, quasi lata non esset.

Aliter, sententia ut valida in iudicio putatur, idcirco etiam in hoc sensu in sententia nulla appellatio habet locum.

Si sententia sit summo iure valida, sed iniusta et iniqua, quia partium ius laedit, et gravamen infert.

Ut sententia iudicis inferioris per superiorem *ad aequitatem* revocetur.

Effectus *suspensivus* et effectus *devolutivus*.

Quando per appellationem suspenditur iurisdictio iudicis *a quo*, ita ut nil ultra in causa peragere queat praeter ea quae ipsam appellationis causam respiciunt. Per hunc effectum totum negotium cum suis accessoriis ad iudicem superiorem devolvitur, et in eo statu reponitur in quo erat post litem contestatam in praecedenti instantia. Hinc iudex superior agnoscit de innovatis et attentatis per iudicem inferiorem post

Ferminus ad introducendam appellationem,

A iure appellationis, appellans cadit et appellatio fit deserta,

Quartus terminus ad prosequendam finiendamque appellationem

Iudex terminum ad prosequendam finiendamque appellationem

Appellatio instituitur

Si sententia sit nulla proprie appellatione non indiget:

Nullitas sententiae est declaranda postquam quaelibet nullitatis fuerit proposita et causa demonstrata.

Velut in sua specie appellationi locus est,

Appellatio instituitur

Ex iure Canonico est duplex effectus appellationis nempe:

Appellatio tunc habet effectum suspensivum

interpositam appellationem, quae tamquam nulla et irrita in pristinum revocanda sunt.

Appellatio effectum tantum devolutivum tunc habet

Quando causae cognitio devolvitur quidem ad iudicem *ad quem*, sed iudex *a quo* suam iurisdictionem adhuc servat, quatenus suam exequitur sententiam, et non potest inhiberi.

Ex regula generali appellatio datur ad solum effectum devolutivum

In causis visitationis dioecesanae et correctionis morum.

Ex definitione Benedictina datur appellatio ad solum effectum devolutivum

In omnibus casibus in quibus sententia mandat aliquod exequi Concilii Tridentini decretum; a mandatis respicientibus divinum cultum ac praesertim Missae celebrationem; a decretis iubentibus saeculari et regulari clero interesse processionibus, observare censuras etiam episcopales, et dies festos iuxta Tridentini decretum; a provisionibus respicientibus curam animarum, et Sacramentorum administrationem; a deputatione vicariorum in parochiis unitis et aliis piis locis; ab erectione novae parochiae ob locorum distantiam, sive difficultatem cum assignatione dotis competentis; ab unione beneficiorum in casibus iure permissis, modo regularia non sint; a sequestratione fructuum, et ab aliis provisionibus pro illis cogendis ad residendum, quibus cura animarum incumbit; a revocatione vel limitatione facultatis delegatae audiendi confessiones, etiam in regularibus; a deputatione aeconomi in parochiis vacantibus cum congrua assignatione fructuum; ab indictione Concursus, a relatione examinatorum, et a provisione Episcopi; a decretis circa praedicationem Verbi Dei, a correctione circa attinentia ad curam animarum; a decretis, circa monialium clausuram, et in delinquentes in administratione bonorum monialium; a decretis circa vitam et honestatem clericorum; a denegatione sacrorum Ordinum; a prefixione termini intra quem monachus extra monasterium et publice delinquens, a suo superiore puniri debet; a poenis latis, contra concubinos, et contra clericos suspectos retinentes mulieres domi, sive extra; a privatione privilegii fori ecclesia-

stici: ab approbatione vel reprobatione tituli pro sacra ordinatione; a convocatione Capituli, ubi non agatur de re ad Episcopi commodum spectante; a mandatis super institutione vel divisione distributionum quotidianarum in Ecclesiis collegiatis; a visitatione locorum piorum, piorumque legatorum executione; a mandatis quibus omnes bonorum administratores, coguntur Ordinario singulis annis rationes administrationis reddere; a mandatis quae respiciunt erectionem Seminarii, et denique a mandatis cogentibus oeconomos et Vicarios Capitulares ad rationes administrationis reddendas.

Si censura sit tantum comminata ab homine iudex appellationis potest literas compulsorias dare *iudici a quo*, ut ad se transmittat copias actorum, et interim inhibere ne ad ulteriora procedat, ac visis postea actis, potest appellationem admittere, et dare absolutam inhibitionem; si censura iam sit lata post interiectam appellationem a sententia, haec censura nulla est, appellatio eodem modo procedit, ac si censura lata non esset, quia post appellationem cessat iurisdictio iudicis *a quo*; si censura lata est ante appellationem interiectam, appellatio a censura habet tantum effectum devolutivum, quia sententia censurarum ob arctam quam habet cum anima connexionem secum affert executionem.

Circa appellationem a censuris quaedam specialia sunt observanda:

Nisi auditis partibus et cognita causa, quae si appareat iuste lata, et reus absolutionem cum emendatione debita postulat, pro absolutione remittendus est iudici *a quo*; si vero iniusta clare appareat, iudex ipse *ad quem* absolvere debet; et si demum de iustitia dubitetur, uterque iudex potest absolutionem dare.

Censura relaxari non potest

Ita iudex *ad quem* appellationem legitime introductam admittere tenetur; alias uterque iudex se reum constitueret denegatae iustitiae.

Sicut iudex *a quo* tenetur appellationi deferre, cum interposita est iusta causa, etiamsi probata non sit,

Ex quibus constet per legitimam personam et intra legitima tempora fuisse appellatum a sententia defi-

Ad effectum, ut iudex *ad quem* appellationem legitimae introdu-

ctam admittere teneatur, exhibenda sunt documenta publica, nitiva, vel habente vim definitivae, aut afferente gravamen in definitiva irreparabile.

Citationes et inhibitiones ante exhibitionem documentorum ac praesertim sententiae, et debitam causae appellationis ac actorum inspectionem emitti non possunt; Quia si emittantur ita inconsulta re, nullae sunt ipso iure, et processus desuper confectus invalidus habetur.

Si appellans decretum authenticum cum habere non potest ob denegationem primi iudicis, Sufficere potest eiusdem copia simplex, quae in literis inhibitorialibus erit inserenda. *Quatenus vero tenor insertus vere et in substantialibus, cum originali concordet, eidemque originali praesentes litterae sint in tempore posteriores, alioquin nullae et irritae censeantur.*

Recte, causa appellationis instructa, Iudex ad quem citationem emittit, qua processum ad causae expeditionem intimat, et postea dare solet terminum ad non posita ponendum et non probata probandum.

Ad terminum ad non posita ponendum et non probata probandum, sequitur Quod possunt opponi novae exceptiones, produci testes tam novi quam veteres, possunt produci nova instrumenta, aliae fieri probationes et in causa appellationis eodem modo proceditur ac in prima sententia.

Iudex appellationis Potest revocare innovata per iudicem inferiorem post interpositam appellationem, et similiter cognoscere et revocare attentata.

Attentata dicuntur Omnia acta, quae sine rationabili causa post interpositam appellationem a iudice a quo, vel a parte adversa fiunt in praeiudicium appellantis, vel in contemptum superioris iudicis.

Per attentatorum revocationem Omnia remittuntur in pristinum, ut si nihil innovatum fuisset.

Revocatio attentatorum fit principaliter Quando appellans petit ut statim ante omnia per iudicem superiorem, attentata iudicis inferioris aut partis, revocentur.

Revocatio attentata Quando appellans appellationem proseguendo in-

tendit ut innovata per appellationis sententiam reparentur.

Quando illé, in cuius favorem quid gestum fuit, attentatis pure, legitime et perfecte renunciât, coram iudice appellationis.

Restitutio in integrum, supplicatio sive revisio sententiae et arreptio itineris ad Sanctam Sedem.

Remedium extraordinarium, quo laesi in iudicio vel extra, iusta de causa per Principem, vel iudicis officium, in eum restituuntur statim, in quo erant ante laesionem.

Non potest dari nisi a Principe.

Potest dari a quocumque iudice ordinario, qui ex causa in lege approbata restituit contra quaecumque sententiam iudicis inferioris, vel aequalis potestatis, contra suam sententiam interlocutoriam; sed contra sententiam iudicis superioris non potest restituere.

Intra quadriennium a die laesionis computandum.

Sententiae executionem suspendit; propter quod dicitur speciem appellationis continere.

Concedi in iudicio ex causa instrumentorum postea repertorum.

Petitio Summo Pontifici oblata, ut ex gratia, iusta concurrente causa, totam sententiam novo subiiciat examini et iudicio.

Quod sententiae executionem suspendat et speciem referat appellationis, si fiat post ipsam sententiam vel decretum, et intra spatium decem dierum, qui ad interponendam appellationem conceduntur cum plus sit apud Sedem Apostolicam facto provocare quam verbo.

torum fit accessorie

Attentatorum revocatio cessat si attentata purgentur quod contingit.

Praeter appellationem proprie dictam alia dantur media ad iniquam sententiam suspendendam reparandamve scilicet:

Restitutio in integrum est

Restitutio ex gratia

Restitutio ex iustitia

Restitutio in integrum regulariter proponenda est

Restitutio in integrum quando fuit coram iudice legitime proposita,

Moribus nostris solet, tantum in integrum restitutio

Supplicatio sive sententiae revisio est

Arreptio itineris ad Sanctam Sedem ex iure Canonico hoc efficit;